

**ปัญหาการให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีอาญา
ในกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด***
**Issues Concerning the Victim's Power to Institute
Criminal Proceedings in Cases Where the Offender
Is a Child or Juvenile**

พรพรรณ บุญโต**

Pronpan Boontoo

รองศาสตราจารย์อัจฉรียา ชูตินันท์***

Associate Professor Achariya Chutinun

วันรับบทความ 26 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 21 เมษายน 2569; วันตอบรับตีพิมพ์ 23 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาปัญหาการให้อำนาจผู้เสียหายในการฟ้องคดีอาญาในกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด โดยวิเคราะห์ผลกระทบต่อการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนอันเป็นเรื่องที่รัฐควรให้ความสำคัญ

* บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาในกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท เป็นประธานกรรมการสอบ ดร.จิรวุฒิ ลิปปันย์ เป็นกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์อัจฉรียา ชูตินันท์ เป็นกรรมการสอบและอาจารย์ที่ปรึกษา

This article is derived from the thematic paper entitled “Issues Concerning the Victim’s Power to Institute Criminal Proceedings in Cases Where the Offender Is a Child or Juvenile,” with Associate Professor Dr. Pokpong Srisanit as Chair of the Examination Committee, Dr. Jirawut Lipipun as Examiner, and Associate Professor Achariya Chutinun as Examiner and Thematic Paper Advisor.

** ผู้ประพันธ์อันดับแรก: นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

First Author: Student, Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice Process Branch, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

*** ผู้ประพันธ์บรรณกิจ: อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และอาจารย์ที่ปรึกษา

Corresponding Author: Lecturer and Thematic Paper Advisor, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

ปัญหาการให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาในกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด
Issues Concerning the Victim's Power to Institute Criminal Proceedings in Cases
Where the Offender Is a Child or Juvenile

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 กำหนดให้พนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลโดยไม่จำกัดเงื่อนไขและไม่ว่าจะเป็นความผิดต่อแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว สำหรับคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดนั้น มาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังคงเปิดช่องให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายใต้เงื่อนไขว่าต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจก่อน เด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่ควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาต่อเด็กหรือเยาวชนจึงควรเป็นมาตรการสุดท้ายและต้องคำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ การให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลโดยตรง ส่งผลกระทบต่อการนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องมาใช้แก่เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด เป็นการใช้กฎหมายในทางที่เป็นผลร้ายแก่เด็กหรือเยาวชนและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเพื่อแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด เด็กหรือเยาวชนควรได้รับการเบี่ยงเบนออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักโดยเร็วที่สุด บทความนี้เสนอแนวทางปรับปรุงมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยกำหนดห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว และให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีแทน เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีโอกาสในการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลับตนเป็นคนดี ลดการกระทำความผิดซ้ำ และเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาต่อเด็กหรือเยาวชนมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

คำสำคัญ: อำนาจฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหาย มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา คดีเด็ก และเยาวชน หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

Abstract

This article aims to examine issues concerning the victim's power to institute criminal proceedings in cases where the offender is a child or juvenile, with particular emphasis on the impact of such authority on the protection of the rights of children and juveniles, a matter of particular importance to the State.

Section 28 of the Thai Criminal Procedure Code provides that public prosecutors and injured persons (victims) are entitled to institute criminal proceedings before the court without any conditions, whether the offence is an offence against the State or an offence against a private person. In cases where the offender is a child or juvenile, Section 99 of the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Case Procedure Act B.E. 2553 (2010) nevertheless allows the injured person to bring a case before the Juvenile and Family Court, provided that prior permission is obtained from the Director of the Juvenile Observation and Protection Centre.

However, children and juveniles require special protection. Criminal proceedings against them should therefore be a measure of last resort, and the best interests of the child must be treated as a primary consideration. Allowing the injured person to file a case directly with the court may undermine the use of special measures in lieu of criminal prosecution at the pre-charge stage. This constitutes an application of the law that is inconsistent with the legislative intent to prioritize special measures over criminal prosecution in order to rehabilitate child or juvenile offenders. Children and juveniles should be diverted from the mainstream criminal justice process as early as possible.

Accordingly, this article proposes amending Section 99 to prohibit injured persons from instituting criminal proceedings before the Juvenile and

ปัญหาการให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาในกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด
Issues Concerning the Victim's Power to Institute Criminal Proceedings in Cases
Where the Offender Is a Child or Juvenile

Family Court in cases alleging that a child or juvenile has committed an offence, and to vest public prosecutors with the power to institute and conduct such proceedings instead. The proposed amendment aims to protect children and juveniles by giving them an opportunity to correct and modify their behavior, reintegrate as law-abiding members of society, reduce reoffending, and consistency with the Convention on the Rights of the Child.

Keywords: Victim's power to institute criminal proceedings, Special measures in lieu of criminal prosecution, Child and juvenile cases, Best Interests of the Child

บรรณานุกรม

หนังสือ

ภาษาไทย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, *การดำเนินการตามมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553* (2566).

ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 5, วิญญูชน 2569).

ภัทรารรรณ รัตนเกษตร, *กฎหมายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน* (พิมพ์ครั้งที่ 1, นันทพันธ์พรินต์ 2565).

มาตาลักษณ์ เสรมธากุล, *พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553: การพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 1, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2565).

สหรัฐ กิติ สุภาร, *หลักและคำพิพากษา พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 7, อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ 2567).

อัจฉริยา ชูตินันท์, *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และคดีครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 2, วิญญูชน 2551).

—, *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 5, วิญญูชน 2566).

อุทัย อาทิวะ, *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2 สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา* (วิ.เจ.พรินต์ 2558).

ปัญหาการให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาในกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด
Issues Concerning the Victim's Power to Institute Criminal Proceedings in Cases
Where the Offender Is a Child or Juvenile

บทความ

ภาษาไทย

คณิต ณ นคร, ‘อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้องคดี’ ใน *อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา รวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญานานาชาติ* (ชุดติ่มการพิมพ์ 2533).

ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, ‘กระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม’ (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาศักดิ์ 2553)

ไพบุลย์ วิทหงส์, ‘ปัญหาการฟ้องคดีอาญาโดยผู้เสียหาย’ (ผลงานวิชาการ หลักสูตรผู้พิพากษาหัวหน้าศาล รุ่นที่ 26, 2568).

ภาคภูมิ ปิยะตระกูล และวรรณวิภา เมืองถ้ำ, ‘มาตรการทางกฎหมายสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง’ (2567) 1 วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 146.

สุกธิดา สุกใส, ‘ปัญหาในการดำเนินคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์’ (2564) 2 CMU Journal of Law and Social Sciences 209.

อัจฉริยา ชูตินันท์, ‘พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553’ (2555) วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 151.

—, ‘การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวกรณีที่เกิดและเยาวชนกระทำความผิดอาญาร้ายแรงตามกฎหมายของประเทศไทย’ (2562) วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 259.

อุทิศ วีรวัฒน์, ‘อัยการสกอตแลนด์และอัยการอังกฤษ’ ใน *อัยการกับการสอบสวนคดีอาญารวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญานานาชาติ* (2526).

วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

ภาษาไทย

ศุภษา กิรติวรราช, ‘อำนาจดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหาย’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2560).

อื่น ๆ

ภาษาไทย

ศูนย์ข้อมูลและสถิติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ‘จำนวนคดีอาญา ปีปฏิทิน ทั่วประเทศ’ <https://admin2.djop.go.th/public/cms_all_stat.php> สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569.

—, ‘จำนวนคดีอาญา ม.86 แยกตามปีปฏิทิน’ <https://admin2.djop.go.th/public/cms_all_stat86.php> สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569.

สำนักงานอัยการสูงสุด, ‘อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว’ <<https://www3.go.go.th/center/juvenile/>> สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2569.

สิทธิมนุษยชน HUMAN RIGHTS, ‘อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก’ <<https://humanrights.mfa.go.th/human-rights-for-youth/convention-on-the-rights-of-the-child/>> สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2569.

ภาษาต่างประเทศ

Charles Doyle, ‘Juvenile Delinquents and Federal Criminal Law: The Federal Juvenile Delinquency Act and Related Matters’ <<https://www.everycrsreport.com/reports/RL30822.html>> สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2568.